

Kehityspoliittisen toimikunnan työvaliokunnan kommentti:
YK:n Major Event- huippukokouksen loppuasiakirjaluonnos
13.6.2005

Viite: Lausuntopyyntö HEL0325-44

Major Eventin "major" merkitys johtuu siitä, että sen on tarkoitus tarkastella kaikkien 90-luvun kansainvälisten YK-konferenssien sekä Vuosituhattulistuksen toimeenpanoa tähän asti. Sen on odotettu myös varmistaa Vuosituhattavoitteiden ja muiden kansainvälisten konferenssien sitoumusten saavuttaminen konkreettisilla päätöksillä. Nykyinen loppuasiakirjaluonnos ei anna vaikutelmaa siitä, että Major Event veisi asioita eteenpäin, vaan luettelee tärkeitä asioita uudelleen vähemmän täsmällisin tavoitteenasetteluin. Tämä ei voi olla huippukokouksen tarkoitus.

Loppuasiakirjaan tarvitaan viittausta siihen, missä tavoitteiden saavuttamisessa mennään, ja että se ei nykyisellään ole riittävää. Valtionpäämiesten tulee korostaa tilaisuuden historiallisuutta. Sitä, että tämä sukupolvi on ensimmäinen joka voi tehdä tavoitteista totta. Vrt. *In larger freedom* -raportin muotoilut ovat hyviä siirrettäväksi tähän.

Valtionpäämiehien tulisi korostaa sitä, että hyviä deklaraatioita on annettu jo läpi 90-luvun ja 2000-luvun alun ja että nyt on poistettava julistusten ja toimeenpanon välinen kuilu. Se, että Major Event saisi päätettyä konkreettisia asioita tavoitteiden eteenpäin viemiseksi, toisi lisäarvoa.

Loppuasiakirjan kappaleisiin seuraavat huomiot:

I Values and principles: Lähtökohta samalla tavoin hyvä kuin *In larger freedom* - raportissa. Kehityksen, turvallisuuden ja ihmisoikeuksien kolmiyhteyden tärkeydelle on merkittävää saada valtionpäämiesten hyväksyntä. Tasa-arvon, naisten aseman ja naisten oikeuksien korostaminen liitettyä kaikkiin kolmeen em. ulottuvuuteen heti loppuasiakirjan alussa on myönteistä. Samoin kulttuurien moninaisuuden korostaminen.

II Development:

Kehitysyhteistyömäärärahoja käsitellään kappaleessa 14. Myönteistä on asettaa tavoitteeksi LDC-maiden osuus 0.15-0.20 prosenttia BKTL:sta sekä sitoutuminen siihen, että kaikki maat laatisivat aikataulun 0.7%:n BKT:sta saavuttamiseksi viimeistään 2015 mennessä, ja että vuoden 2009 tasoa 0.5%:sta pidetään minitasona. "*Invite... to strive to establish timetables..*" ei ole kuitenkaan uskottavan voimakasta kieltä.

Lausuntoluonnoksessa tulisi lisäksi selvemmin näkyä tarve lisätä pitkän tähtäyksen kehityspoliittisiin strategioihin yhteiskunnallista vuoropuhelua, työllisyyden edistämistä ja säällisen työn kehittämisen tavoitteita, jotka ovat olennaisia tekijöitä kehitystä edistävässä kumppanuudessa.

Kehityspoliittinen toimikunta **Development Policy Committee**

Avun laadun ja vaikuttavuuden parantamisesta päätetään toimeenpanna tähän liittyvät sitoumukset, mm. Pariisin toimintasuunnitelma. Tämä ei tuo mitään uutta jo sovittuun. Toimeenpanolle olisi hyvä saada sovittua esim. aikataulu.

Uusista kehitysrahoituslähteistä käydystä keskustelusta todetaan "take note with interest" ja toivotetaan tervetulleeksi IFF ja pilotti kansainvälisestä solidaarisuuskontribuutiosta lentolipussa. Tämä ei myöskään tuo mitään uutta linjausta. Varsinkin kun samassa osiossa "*underline the urgent need for increased investment now*", tämä on ympäripyöreää. Suomi on *Globalisaation hallinta ja Suomi* -selvityksessä todennut osallistuvansa rakentavasti kansainvälisiä veromuotoja ja muita kehitysrahoituslähteitä koskevaan valmistelutyöhön, joten nykyisenkaltaisten muotoilujen ei pitäisi olla Suomelle ongelmallisia.

Velkakestävyuden määrittelystä todetaan hyvin monisanaisesti ja epäselvästikin, mutta pidetään tärkeänä huomioida millaiset mahdollisuudet kehitysmailla on saavuttaa kehitystavoitteita vuoteen 2015 mennessä ilman, että sen velkataso kasvaisi. Tämä määritelmä on myönteistä. Samoin kuin se, että velkakestävyuden määrittely tulisi tapahtua huomioiden kv. instituutioiden työ, joka tähtää mm. lahja-avun lisäämiseen ja 100% velkojen mitätöintiin useimpien HIPC-maiden osalta sekä kattavaan velkamitätöintiin monien ei-HIPC-maiden osalta. G-8 -maiden kesäkuisen velkapäätöksen jälkeen kysymys etenee ja saa poliittista painoarvoa, johon myös Suomen tulee ottaa rakentavasti kantaa. UTVA:n Suomen kantoja käsittelevän muistio (10.4.2005) totesi Suomen suhtautuvan kielteisesti velkakestävyuden määrittelyyn tarvepohjalta, mitä KPT pitää liian vahvana ilmauksena. Velkakestävyuden kytkeminen kehitystavoitteiden saavuttamiseen tuo keskustelua velkaongelman ytimeen: velkataakka vie maiden resurssit köyhyyden vähentämiseltä. KPT kannustaa Suomea olemaan aktiivinen löytämään sopivan vahva ja kehitystavoitteisiin kytkeytyvä tulkinta velkakestävyydelle Major Eventissä.

Kauppaosio on hyvin yksioikoinen ja lyhyt. UTVA:n muistio asettaa Suomen tavoitteeksi saada kauppa- ja kehityskysymykset keskeisesti esiin loppuasiakirjaan. Nyt asiakirjaluonnos toteaa Dohan kehitysfokuksen toteutumisen tärkeydestä ja neuvottelujen loppuunsaattamisesta vuoden 2006 loppuun mennessä. Se päättää vähiten kehittyneiden maiden tullittomasta markkinoillepääsystä, mikä sinänsä on positiivinen päätös. Osiesta puuttuu kuitenkin täysin mm. seuraavat kaupan ja kehityksen johdonmukaisuuteen liittyvät aspektit, joita KPT on pitänyt tärkeinä: ruokaturva ihmisoikeutena tulee pyrkiä toteuttamaan myös kauppajärjestelyjen avulla; paikallisten markkinoiden ja tuotannon kehittämistä erityisesti köyhyysongelmista kärsivillä ja maaseutualueilla tulee korostaa, jotta markkinoiden kansainvälinen avautuminen ei pikemminkin heikentäisi kuin parantaisi esimerkiksi ruokaturvaa; tuotannon monipuolistamista ja tarjonnan esteiden poistamista tulee korostaa erityisesti perushyödykkeistä riippuvaisten maiden osalta; kaupan alalla tekninen apu tulee kytkeä köyhyyden vähentämisohjelmiin.

Kehitysmaiden osallistumismahdollisuuksia kansainvälisiin talouspäätöksiin halutaan parantaa. Tämä on tärkeä ja kannatettava tavoite, tosin päätöksentekoon *vaikuttaminen* olisi vahvempi ja parempi muotoilu tavoitteesta, pelkkä osallistuminen ei välttämättä riitä. Myös tässä olisi syytä saada valtionpäämiesten päätös siitä miten tai millä aikataululla päätöksentekouudistuksia eri instituutioissa tehdään. Samassa yhteydessä tulisi selvemmin tuoda esille teollistuneiden maiden tarve panostaa kehitysmaiden kapasiteetin luomiseen, kansainvälisten rahoitusinstituutioiden uudistamiseen sekä kehitysmaiden vaikuttavuuden lisäämiseen WTO:ssa. Myös maiden mahdollisuus poliittikkajoustavuuteen ja oman kehityksensä omistajuuteen tulisi tunnustaa.

Työllisyysosiossa ”Decent work”ia koskevien näkökohtien tulisi korostua selvemmin. Kappaleeseen voisi myös lisätä seuraavan lauseen: ”Säällisen työn tulee olla työllisyyden kasvuun tähtäävän politiikan ytimenä. Tämä politiikka on integroitava ja siitä on tehtävä vahva komponentti kansallisiin strategioihin, joilla pyritään köyhyyden vähentämiseen, nälän torjuntaan ja muihin vuosittain tavoitteisiin. Köyhyyden vähentäminen edellyttää riittävää tulotasoa, jolla paitsi taataan ihmisille välttämätön toimeentulo, mutta myös turvallisuus, ihmisarvo ja yhteiskunnallinen osallisuus”.

Ympäristöosio ei myöskään tunnu tuovan juurikaan uutta, vaan toistaa olemassa olevien sitoumusten tärkeyttä. Teksti on jopa vähemmän sitoutuvaa kuin aiemmin, kuten esimerkiksi veden osalta: *”decide to facilitate access to water to all”* on huomattavasti epätarkempi kuin Vuosituhattavoitteiden sitoumus tavoite 7:ssä puolttaa veden puutteesta kärsivien määrä vuoteen 2015 mennessä.

Tulisi ilmaista tarve lisätä julkisia infrastruktuuri-investointeja, joilla turvataan veden saanti ja perushygienia kaikille, samoin kuin investoinnit sosiaaliseen infrastruktuuriin, joilla turvataan koulutus ja perusterveydenhoito. Nämä investoinnit ovat olennaisia vuosittain tavoitteiden saavuttamiseksi. Lisäksi niiden toteuttamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota MDG 3:n toteutumiseen, koska nämä palvelut ovat erityisen tärkeitä köyhyydessä eläville naisille.

Gender-osion olemassaolo on sinänsä positiivista, ja siinä on vahvaa tekstiä, jälleen samalla huomiolla, että se ei tuo juurikaan uutta. Siinä voisi vieläkin selkeämmin tuoda esille esim. Sachsin raportissa mainittu *”feminisation of poverty”*:n.

III Peace and collective security: Tämän kappaleen sisältö on erittäin kannatettavaa. Se, että lasten suojelua aseellisissa konflikteissa sekä naisten roolia konfliktien ennaltaehkäisyssä ja ratkaisussa korostetaan omilla osioillaan, on erinomaista. Kappale voisi kuitenkin sisältää erikseen oman konfliktien ennaltaehkäisyä käsittelevän osion.

IV Human rights and rule of Law: Tähän osioon olisi tärkeää kirjoittaa auki myös ihmisten oikeus uskontoon ja sen täysipainoiseen harjoittamiseen, vaikka tekstissä nämä ajatukset onkin ilmeisesti sisällytetty ”civil”-sanaan.

V Strengthening the United Nations: Pääsihteerin esitys turvallisuusneuvoston uudistamisesta sisälsi ehdotuksen, että jäsenyys kytketään kehitysyhteistyövarojen 0.7 -BKTL-tason saavuttamiseen tai siihen pyrkimiseen. Tämän tulisi olla osana uudistuspakettia, josta pyritään sopimaan ennen Major Eventiä.

Lisäksi asiakirjasta mielestämme puuttuu täysin seuraavia tärkeitä asiakokonaisuuksia:

YK:n ja muiden kansainvälisten organisaatioiden välisen koordinaation ja koherenssin lisääminen. Tälle tulisi *”System-wide coherence”* -osion yhteyteen saada oma vahvasti sitoumuksia sisältävä kappaleensa. Tämä on myös EU:n neuvoston päätelmien mukainen tavoite.

Koulutuksen merkitys sekä kehitykselle, ihmisoikeutena että turvallisuutta edistävänä tekijänä. Koulutus tulisi korostua sekä omana kappaleenaan että läpileikkaavasti. Koulutuksen kytkös useaan Vuosituhattavoitteeseen ja Education for All -ohjelma ansaitsevat erikseen maininnan.

Kehityspoliittinen toimikunta
Development Policy Committee

Ruokaturva ihmisoikeutena ja Vuosituhattavoite 1:nä. Oikeus riittävään ruokaan on avain asemassa kaikelle kehitykselle, joten sen merkitys tulee näkyä vahvasti läpi loppuasiakirjan, niin kehitys-, ihmisoikeus-, kauppaa- kuin naisten asemaan liittyvissä osioissa.

Sosiaalinen kehitys ja Kööpenhaminan sosiaalisen kehityksen huippukokous. Sekä sisällöllisesti että viittauksena Kööpenhaminan huippukokous tulisi saada huomattavasti vahvemmin esiin.